

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Avaintekijät puutteelliseen turval- lisuusjohtamiseen mikroyrityksessä

Kalle Iloranta

2018 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Avaintekijät puutteelliseen turvallisuusjohtamiseen mikroyrityksessä

Kalle Iloranta
Turvallisuusalan koulutus
Opinnäytetyö
Maaliskuu, 2018

Kalle Iloranta

Avaintekijät puutteelliseen turvallisuusjohtamiseen mikroyrityksessä

Vuosi	2018	Sivumäärä	35
-------	------	-----------	----

Yritysturvallisuus ja yritysten turvallisuuden parantaminen ovat olleet pitkään keskeisiä ja ajankohtaisia aiheita. Vuonna 2012 sisäministeriö julkaisi kansallisen strategian yritysturvallisuuden parantamiseksi. Tämä tarkoittaa, että yritysturvallisuuden parantamiseksi yritysten tulisi järjestelmällisesti edistää ja kehittää turvallisuutta sekä yrityksen turvallisuusjohtamisen tulisi olla suunnitelmallista. Tämän opinnäytetyön tarve syntyi keskustelussa toimeksiantajayrityksen kanssa, yrityksen X turvallisuusjohtamisen mallin luomisesta.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää avaintekijät mikroyrityksen turvallisuusjohtamisen puutteille tai sen puuttumiselle kokonaan. Suomen kaikista yrityksistä 93,3% on alle 10 henkilöä työllistäviä mikrokokoluokan yrityksiä. Lisäksi tutkimuksella halutaan selvittää, miten yrittäjä on kokenut suunnitelmallisen turvallisuusvarautumisen tarpeen itse yritykselleen tai mitkä ovat perusteita sille, että turvallisuuden suunnitelmallisuuteen ei yrityksessä ole panostettu.

Opinnäytetyön aihealueen kannalta keskeiset määritelmät avataan teoreettisessa viitekehyksessä. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen tutkimus. Tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastatteluja. Haastattelut suoritettiin kolmessa yrityksessä. Kaikki haastatteluun osallistuneet yritykset olivat mikroyrityksiä. Haastattelun tulokset analysoitiin tematisoimalla aineistosta havaittujen avaintemojen mukaan.

Tutkimuksen tuloksista keskeisimmiksi aiheiksi nousivat tietämättömyys ja tiedostamattomuus. Aloittavalle yrittäjälle suunnatuista palveluista puuttuu yritysturvallisuuden huomiointi. Havaintojen perusteella yrittäjien tietoutta tulisi lisätä yritysturvallisuuden osalta.

Asiasanat: Jatkuvuuden hallinta, mikroyritys, turvallisuusjohtaminen, yritysturvallisuus.

Kalle Iloranta

Key Factors of Insufficient Security Management in a Micro-Enterprise

Year	2018	Pages	35
------	------	-------	----

Corporate security has been the topic of this decennium. The Ministry of Interior published in 2012 a strategy for general improvement of corporate security, guiding firms and entrepreneurs towards systematic development work on security. To achieve this, companies need security management plans. This thesis was inspired during a conversation with the entrepreneur of company X. The entrepreneur expressed a need of a practical model for security management.

The purpose of this thesis was to discover the key factors for insufficient security management in micro-enterprises. Over 90% of all Finnish companies are micro-enterprises with less than 10 employees. In addition, the objective was to understand why there is no organised plan made, and how the entrepreneurs perceive the need for a security preparedness plan.

The theoretical framework of the thesis covers the essential definitions required for the execution of this thesis. The approach of the study was qualitative and the main research method was thematic interview, which was carried out in three micro-enterprises. The results were analysed with a thematic approach to map the key factors. The analysis revealed three factors and two specific needs.

The results of this research show that the key factors are ignorance and unawareness. Information services for new entrepreneurs seem not to have adequate information about corporate security. The findings suggest that corporate security awareness should be increased for entrepreneurs.

Keywords: Business Continuity, Corporate Security Management, Micro-enterprise

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Opinnäytteen tausta ja tarkoitus	7
1.2	Työn rakenne	8
2	Teoreettinen viitekehys	8
2.1	Yrittäjyys	8
2.2	Mikroyritys	9
2.3	Turvallisuus	9
2.4	Yritysturvallisuus	10
2.5	Turvallisuusjohtaminen ja turvallisuuspolitiikka	11
2.6	Riskienhallinta ja jatkuvuussuunnittelu	12
3	Tutkimustehtävä ja tutkimuksen rakenne	13
3.1	Tutkimuksen rajaukset	13
3.2	Tutkimusmenetelmät	14
3.3	Analyysimenetelmä	16
3.4	Opinnäytteen aikataulu	16
4	Tutkimustulokset	17
4.1	Tietämättömyys	19
4.2	Tiedostamattomuus	20
4.3	Vaatimusten irrallisuus	21
4.4	Jatkuvuudenhallinta ja toiminnan turvaaminen	22
5	Tutkimuksen avulla todetut kehittämistarpeet	23
5.1	Turvallisuudenhallintamalli	24
6	Johtopäätökset	25
6.1	Tutkimuksen luotettavuus	26
6.2	Oman työn arviointi	27
	Lähteet	28
	Kuviot	31
	Liitteet	32

1 Johdanto

Yritysturvallisuus sekä yritysten turvallisuuden parantaminen ovat olleet keskeisiä ja ajankoh-
taisia aiheita 2000-luvulla usealta eri kannalta. Vuonna 2012 sisäministeriö julkaisi kansallisen
strategian yritysturvallisuuden parantamiseksi: ”Strategian tavoitteeksi on asetettu visio Suo-
men yritystoiminnan turvallisuudesta: suomalaisyrityksillä on edellytykset harjoittaa liiketoi-
mintaansa ilman, että rikollinen toiminta, onnettomuudet ja häiriötilanteet niitä merkittä-
västi häiritsevät” (Sisäministeriö 2012, 6). Turvallisuusjohtamiseen ja turvallisuuspolitiikkaan
sekä näiden välttämättömyyteen keskittyy myös KATAKRI, Kansallinen turvallisuusauditointi-
kriteeristö (Puolustusministeriö, 2011).

Isoissa ja keskisuurissa yrityksissä turvallisuusjohtaminen on usein tietyn ihmisen tai jopa
osaston vastuulla. Näin ollen turvallisuusjohtaminen on luonteva osa yrityksen perustaa ja
johtamista. Pienissä yrityksissä turvallisuusjohtaminen, turvallisuussuunnittelu, turvallisuus-
politiikka tai vastaavat varautumiset ovat puolestaan vajavaisia tai saattavat puuttua koko-
naan. Tällöin turvallisuusjohtaminen ei ole selkeästi integroitu tai kiinteästi yhteydessä oleva
osa yrityksen kokonaisjohtamista. Mikroyritykseksi nähdään yritys, jossa työskentelee alle 10
henkilöä, ja jonka vuotuinen liikevaihto tai tase on enintään 2 miljoonaa euroa (Euroopan
unioni 2015, 13). Nämä yritykset, jotka ovat pääsääntöisesti yrittäjävetoisia, turvallisuuden
eri osa-alueiden hajanaisuus ja yritysturvallisuuden puutteellinen kokonaiskuva tai kuvan hä-
märyys ovat todennäköisesti suurimpia ongelmia yrityksissä. Tosin puutteen olemassaoloa ei
välttämättä edes tiedosteta ennen kuin jotain poikkeamaa nk. normaalissa toiminnassa tapah-
tuu.

Tilastokeskuksen yritystilaston mukaan vuonna 2016 Suomessa oli 283 563 yritystä (Tilastokes-
kus 2017, Suomen yrittäjät 2018). Näistä yrityksistä alle kymmenen työntekijän mikroyrityksiä
oli 264 519, eli 93,3% (Suomen yrittäjät 2018). Tämän kautta ajateltuna yritysturvallisuus on
vajavaista tai puutteellista suurimmassa osassa Suomen yrityksiä. Työllistäjänäköulmasta
tarkasteltuna vuoden 2016 Tilastokeskuksen yritystilastoissa yritykset työllistivät 1 369 546
henkilöä, joista 25% työllistyivät mikroyrityksissä (Tilastokeskus 2017, Suomen Yrittäjät 2018).
Liikevaihdon mukaan jaoteltuna mikroyritysten prosentuaalinen osuus yritysten liikevaihdosta
vuonna 2016 oli 17,2%. Yritysten vuoden 2016 liikevaihto yhteenlaskettuna oli 385 miljardia
euroa, mistä 68 miljardia euroa tuli mikroyrityssektorilta. Tilastoissa ei ole huomioitu maa-,
metsä- ja kalataloutta. (Tilastokeskus 2017, Suomen Yrittäjät 2018.)

Turvallisuussuunnitteluun kuuluu olennaisena osana myös jatkuvuussuunnittelu. Valtionvarain-
ministeriön (2016) valtionhallinnon tieto- ja kyberturvallisuuden johtoryhmän Vahti-ohjeen
kuvaus jatkuvuuden suunnittelusta on: ”Jatkuvuussuunnittelu tarkoittaa niitä toimia, joiden
avulla pyritään pienentämään ja lyhentämään toimintaa haittaavien tapahtumien vaikutusta

ja aikaa.” Jatkuvuussuunnittelun osalta on myös mahdollisuus ottaa kantaa yrittäjän jaksamisen huomiointiin osana suunnittelua ja varautumista.

Glesnen (1999) mukaan olemme yleisesti kiinnostuneita niistä tutkimusaiheista ja kysymyksistä, jotka ovat omaa maailmankatsomustamme lähellä. Tämä tutkimus onkin syntynyt ihmistä yrittäjyyteen, havaitusta tarpeesta sekä opiskelun antaman uuden näkökulman kautta. Pitkä taustani yrittäjyydessä ja toisaalta opintojen myötä tullut osaaminen, ovat autaneet havainnoimaan asioita sekä toimintamalleja, joihin en aikaisemmin ole kiinnittänyt huomiota.

Mikroyrityksiin kohdistuvat tai mikroyrityksiä käsittelevät tutkimukset ovat harvinaisia. Vielä harvinaisempia ovat mikroyritysten turvallisuutta käsittelevien tutkimusten olemassaolo. Mikroyritysten strategiatyöstä ja liiketoiminnan kehittämisestä on joitakin tutkimuksia tehty. Mikroyrityksen turvallisuuteen keskittyviä tutkimuksia ei löydetty etsimisestä huolimatta. Lähipänä aihepiiriä oleva tutkimus on Vaittisen opinnäytetyötutkimus Laurea-ammattikorkeakoulusta vuodelta 2016. Vaittisen tutkimus käsittelee riskienhallintaa mikroyrityksen liiketoiminnan tukena, keskittyen liiketoimintariskeihin.

1.1 Opinnäytetyön tausta ja tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tarve syntyi keskustelussa toimeksiantajayrityksen yrittäjän kanssa, yrityksen X turvallisuusjohtamisen mallin luomisesta. Yrittäjä oli vahvasti sitä mieltä keskustelumme jälkeen, että turvallisuustoiminnassa ja suunnitelmallisuudessa olisi todella paljon kehitettävää. Yrittäjää ihmetytti erityisesti se, miten vähän turvallisuutta on nostettu esille uudelle yrittäjälle yritystä perustettaessa tai tuotu esille myöhemmissäkään yrittäjyyden vaiheissa. Nämä esiin tulleet tiedonpuutteet herättivät epäilyt myös muiden yrittäjien turvallisuusjohtamisen mahdollisista puutteista.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli empiirisen tutkimuksen kautta kartoittaa ne avaintekijät, minkä johdosta mikroyritysten turvallisuusjohtaminen on puutteellista tai puuttuu kokonaan. Lisäksi tarkoituksena oli luoda toimeksiantajayritykselle yksinkertainen turvallisuusjohtamisen malli. Tutkimuksen tutkimusmetodiksi valittiin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullinen tutkimus sopii tutkimusotteeksi silloin kun pyritään ymmärtämään jotain asiaa tai ilmiötä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013.) Varsinaista tutkimusta ennen tehtiin taustakartoitus strukturoituna kyselynä tutkittavan asian ja aihepiirin tilasta. Opinnäytetyön varsinaiseksi tutkimusmenetelmäksi valittiin teemahaastattelu. Tutkimuksen ansiosta voidaan hajanaista yrittäjälle suunnattua ohjeistus- ja säädöslajitelmaa selkeyttää sekä tiedonsaantia aiheesta parantaa.

1.2 Työn rakenne

Opinnäytetyön johdannossa käsitellään tutkimuksen taustaa ja syitä miksi tutkimukseen on päädytty, sekä omaa intressiäni kohderyhmää kohtaan. Luvussa 2, teoreettinen viitekehys, käydään läpi keskeisen tutkimukseen kuuluvan viitekehyksen, sekä käsittelen mikro-yrittäjyyden kontekstia. Käsitteet mistä puhutaan tutkimuksen edetessä, selitetään siten, että lukijan on helpompi ymmärtää tutkimuksen ja haastatteluiden kulkua. Luvussa 3, tutkimustehtävä ja tutkimuksen rakenne, kuvaillaan tutkimuksen tavoitteen sekä tutkimuksessa käytetyt tutkimus- ja analyysimenetelmät kokonaisuudessaan. Tässä luvussa kuvataan myös tutkimuksen rajaukset sekä tutkimuksen aikataulu. Luvussa 4 käydään läpi tutkimuksen tulokset esiin nousseiden teemojen kautta. Lopuksi luvussa 5 kootaan yhteen johtopäätökset, sekä otetaan kantaa tutkimuksen luotettavuuteen, mahdollisiin jatkotutkimuksen aihealueisiin sekä oman työn arviointiin.

2 Teoreettinen viitekehys

Tässä opinnäytetyön luvussa käydään läpi opinnäytetyön tutkimuksen kannalta merkittävät käsitteet sekä sen, mitä näillä käsitteillä tarkoitetaan tämän opinnäytetyön kohdalla. Teoreettinen viitekehys toimii tiedon perustuksena niissä käsitteissä, mitä opinnäytetyössä käsitellään. Teoreettisen viitekehyksen puitteissa tarkastellaan myös yrittäjyyttä ja mikro-yrittäjyyttä, jotta ymmärretään sitä kontekstia, missä tutkimus on tehty.

2.1 Yrittäjyys

Yrittäjyys on sekä ajatuksellisesti että toiminnallisesti erittäin moniulotteinen ilmiö, joka voidaan määritellä hyvin monin eri tavoin ja johon myös sisältyy useita erilaisia käsitteitä (Shane & Venkataraman, 2000). Yrittäjyys käsitteenä on jonkin verran muuttuva myös asiayhteydestä riippuen. Tilastokeskus (2018) erottelee yrittäjyyden käsitteen työmarkkinoiden sekä työvoimatutkimusten yhteydessä käytettävästä määritelmästä sekä väestölaskennassa käytettävän yrittäjyyden määritelmästä. Tässä opinnäytetyössä käytän yrittäjän määritelmänä työmarkkinoiden käyttämää perinteistä yrittäjyyden määritelmää, jossa yrittäjyys nähdään ammatilliseksi liiketoiminnan harjoittamiseksi. Yrittäjäksi lasketaan henkilö, joka harjoittaa taloudellista toimintaa omaan laskuun ja omalla vastuulla (Tilastokeskus 2018). Yrittäjä voi toimia työnantajayrittäjänä tai yksinyrittäjänä, kuten ammatinharjoittajana tai freelancerina. Osa-kehtiössä toimiva henkilö, joka yksin tai perheensä kanssa omistaa vähintään puolet yrityksestä, lasketaan niin ikään yrittäjäksi. (Tilastokeskus 2018.)

Väestölaskennan kannalta yrittäjyyden määritelmä riippuu taas sen hetkisistä eläkevakuutusmaksu ja työllisyystilanteesta. Tällöin ”Yrittäjiksi määritellään 18-74 -vuotiaat henkilöt, joilla on vuoden viimeisellä viikolla voimassa oleva yrittäjäeläkevakuutus ja jotka eivät ole työttömiä vuoden viimeisenä työpäivänä eivätkä varusmiehiä tai siviilipalvelusmiehiä vuoden viimeisellä viikolla”. (Tilastokeskus 2018).

Työttömyysturvan näkökulmasta määritelmät muuttuvat myös hiukan. Yrittäjäksi voidaan laskea ihminen, joka tekee ansiotyötä olematta työ- tai virkasuhteessa. Ihminen voidaan siis luokitella yrittäjäksi, vaikka hän ei olisikaan velvollinen ottamaan yrittäjän eläkevakuutusta. (YTK 2018.) Myös työskentely puolison tai perheenjäsenen omistamassa yrityksessä muuttaa asemaa työttömyysturvassa. Saman perheen jäsen lasketaan niin ikään yrittäjäksi, vaikka varsinaista osakkuutta yrityksessä ei olisikaan (YTK 2018.)

2.2 Mikroyritys

Mikroyritys on yritys, jonka vuosiliikevaihto on enintään 2 miljoonaa euroa ja palveluksessa enintään 10 henkilöä (Euroopan unioni 2015, 13). Mikroyritys kuuluu yritysten kategorioinnissa pienten- ja keskisuurten yritysten luokkaan, eli niin kutsuttuihin Pk-yrityksiin. Pk-yritykset jaotellaan vielä kolmeen alakategoriaan henkilöstön ja liikevaihdon pohjalta. Nämä Euroopan unionin komission hyväksymän virallisen pk-yrityksen määritelmän mukaiset yritysluokkien määrittelyssä käytettävät henkilöstö ja euromääräiset kynnysarvot ovat:

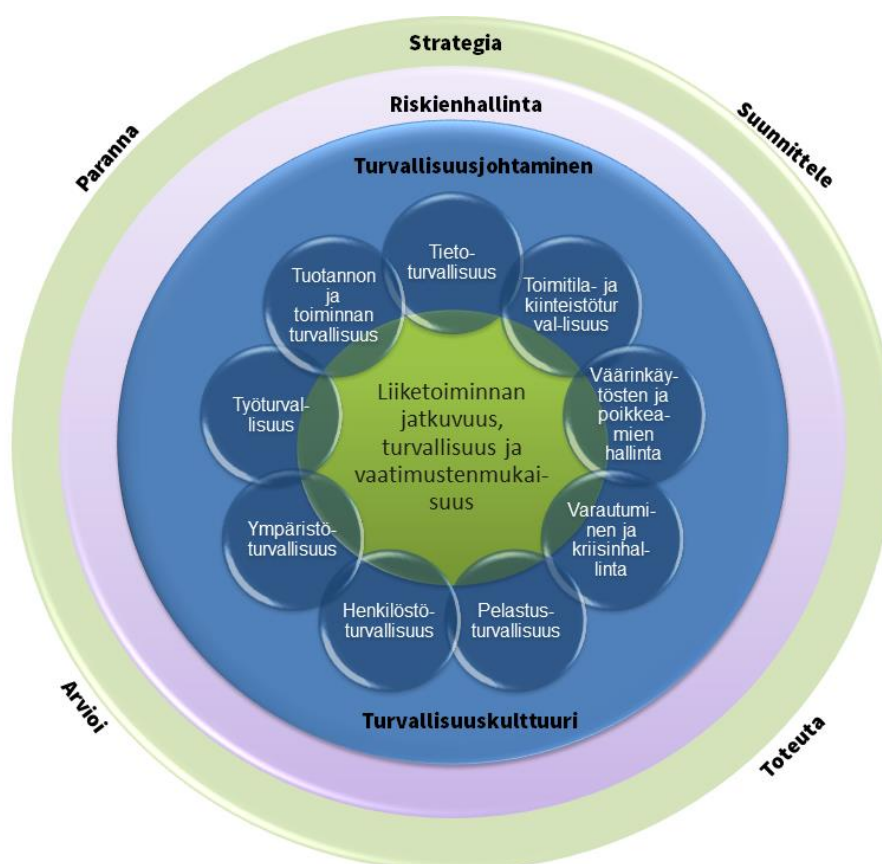
- ”Mikroyritysten, pienten ja keskisuurten yritysten luokka koostuu yrityksistä, joiden henkilöstö on enintään 250 henkilöä ja vuosiliikevaihto enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa.” (Euroopan unioni 2015, 41.)
- Pk-yritysten luokassa pieneksi yritykseksi määritellään yritys, jonka henkilöstö on enintään 50 henkilöä ja vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma enintään 10 miljoonaa euroa (Euroopan unioni 2015, 41).
- Pk-yritysten luokassa mikroyritykseksi määritellään yritys, jonka henkilöstö on enintään 10 henkilöä sekä vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on alle 2 miljoonaa euroa (Euroopan unioni 2015, 41).

2.3 Turvallisuus

Turvallisuus itsessään on hyvin monimuotoinen käsite, sillä turvallisuudesta puhuttaessa sanamerkitys ja ajattelumalli muuttuvat asiayhteydestä sekä tieteenalasta riippuen. Turvallisuudesta on muodostunut eräänlainen metaviitekehys (Virta 2011). Yleisenä käsitteenä voidaan sanoa turvallisuuden merkitsevän vapautta uhkista tai kykyä puolustautua niitä vastaan (Eskola 2008). Eskola (2008) täsmentää turvallisuuden käsitettä maanpuolustuskorkeakoulun julkaisussa kysymällä, ketä tai mitä turvataan, keneltä tai miltä turvataan ja miten turvataan. Suomenkielinen sana turvallisuus käsittää kontekstin mihin englannin kielessä käytetään kahta eri sanaa, joilla on hiukan eri merkitys. Englannin kielessä sanaa ”safety” käytetään puhuttaessa onnettomuuksien tai uhkien ennaltaehkäisemisestä, kuten vaikka työturvallisuus. Security-termiä käytetään puolestaan rikosten tai väkivallan torjunnasta. (Reiman, Pietikäinen & Oedewald 2008, 83.)

2.4 Yritysturvallisuus

Yritysturvallisuuden käsitteellä tarkoitetaan yrityksen turvallisuusasioiden toteutusta kokonaisvaltaisesti (Heljaste, Korkiamäki, Laukkala, Mustonen, Peltonen & Vesterinen. 2008, 12). Elinkeinoelämän keskusliitto (2016, 3) kuvaa yritysturvallisuuskokonaisuutta yrityksen kaikkien toimintojen turvallisuutena. Yrityksen turvallisuushallinta on hyvin merkittävä yrityksen tärkeiden arvojen suojaamisessa. Yritykselle tärkeitä arvoja ovat esimerkiksi: henkilöstö, tieto, maine, omaisuus sekä ympäristö. Yritysturvallisuuden tehtävä on yrityksen strategian mukaisesti edistää yrityksen toimintaa, kilpailukykyä ja parantaa tuottavuutta (Elinkeinoelämän keskusliitto 2016, 3.) Yritysturvallisuuden kuvaamiseksi EK on julkaissut oheisen kaavion (Kuvio 1).

Kuvio 1: Yritysturvallisuusmalli (Elinkeinoelämän keskusliitto 2016, 3).

Elinkeinoelämän keskusliiton yritysturvallisuusmalli kuvaa yritysturvallisuutta kokonaisuutena yhdessä kuviossa sen hahmottamisen helpottamiseksi. Koska yritysturvallisuus koostuu monesta eri osa-alueesta, on kuvion kautta helpompi hahmottaa sen laajuus ja moniulotteisuus. Kaikki osa-alueet voivat olla enemmän tai vähemmän osin päällekkäisiä. Eri osa-alueiden painotus on hyvin toimialakohtaista ja siksi kaikki osa-alueet eivät välttämättä ole yhtä merkittäviä jokaiselle yritykselle (Elinkeinoelämän keskusliitto 2016, 3). Tämä opinnäytetyö keskittyy

turvallisuusjohtamiseen, sekä siihen liittyviin tekijöihin, kuten riskienhallinta ja jatkuvuuden hallinta. Elinkeinoelämän keskusliiton kuviossa opinnäytetyön painopiste kohdistuu kuvion pohjana oleviin suurimpiin perusasioihin. Kuviossa pieninä kuvattuja eri turvallisuuden osa-alueita ei näin ollen tässä opinnäytetyössä avata ja käsitellä, sillä nämä kohteet, kuten esimerkiksi työturvallisuus ja ympäristöturvallisuus, ovat hyvin toimialariippuvaisia.

Elinkeinoelämän keskusliiton yritysturvallisuusmalli kuviossa on huomioitu myös toiminnan joka osa-alueen jatkuva kehittäminen. Tämä suunnittele, toteuta, arvioi ja paranna asetelma pohjautuu PDCA sykliin, joka on laadunhallinnan työkaluja. Vastaavanlaisia laadunhallinnan työkaluja käytetään hyvin monessa asiayhteydessä, kuten esimerkiksi ISO 9001 laatustandardissa. Yritysturvallisuuden johtamisessa PDCA-syklillä pyritään jatkuvasti tarkastelemaan toimintaa jokaisella osa-alueella. Yritysturvallisuuden osa-alueiden kattavuutta sekä toiminnan tehokkuutta tulisikin tarkastella tietyin määraajoin uudelleen. Esimerkkinä tästä yrityksen kannalta ovat riskien kartoitus ja arviointi, jossa määritetään ovatko viimeksi arvioidut riskit yhä ajankohtaisia, sekä onko uusia mahdollisia uhkia tai riskejä ilmennyt yrityksen toiminnassa.

Yrityksen tehtävänä on tuottaa omistajilleen voittoa. Yrityksen strategian luomisessa on kaikki tehtävät ja toiminnot suunniteltava siten että tämä tavoite toteutuu. (Leppänen 2006, 21.) Yrityksen toimintastrategia on näinä ollen perusta kaikelle yrityksen toiminnalle, johon perustuvat niin ikään yritysturvallisuus ja turvallisuusjohtaminen. Vain sellainen toiminta yrityksessä, joka johtaa yrityksen tavoitteiden toteutumiseen, on tärkeää. Tämä tarkoittaa myös, että kaikki toiminta joka ei johda tavoitteiden saavuttamiseen, on turhaa. (Leppänen 2006, 24.) Leppänen kuvaa kirjassaan Yritysturvallisuus käytännössä (2006, 24), turvallisuusjohtamisen tehtäväksi vaikuttaa käytännössä siihen, että mikään sisäinen tai ulkoinen riski ei vaaranna tavoitteiden toteutumista, eli voiton tavoittelua.

2.5 Turvallisuusjohtaminen ja turvallisuuspolitiikka

Elinkeinoelämän keskusliitto (2016, 2) kuvaa yritysturvallisuusmallissaan turvallisuusjohtamisen osaksi normaalia yrityksen johtamista. Turvallisuusjohtamisen tavoitteena ei tule olla erillinen yrityksen tukitoiminto, vaan sen tulee olla osa päivittäistä toimintaa, jonka tarkoituksena on yrityksen toiminnan jatkuvuuden, turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden varmistamiseen kaikissa tilanteissa (Elinkeinoelämän keskusliitto 2016, 2). Leppänen toteaa kirjassaan Yritysturvallisuus käytännössä - turvallisuusjohtamisen portfolio (2006, 13) turvallisuusjohtamisen sekä riskienhallinnan kuuluvan osana päätöksentekoa päätettävästä asiasta riippumatta. Johtamista kokonaisuutena ajatellen, yrityksen tavoite on tuottaa omistajilleen voittoa. Näin ollen, yrityksen toimintastrategiassa tulee yrityksen toiminnot suunnitella niin, että voiton maksimointi onnistuu kaikissa tilanteissa (Leppänen 2006, 21). Yritysturvallisuuden tulee tukea tätä ja sen kannalta organisaation strategian tulee olla se mihin turvallisuusjohta-

minen perustuu. Yrityksen johtamisen koostuessa kokonaisuutena kolmesta alueesta: strategiasta, operatiivisesta sekä ihmisten johtamisesta, varmistetaan turvallisuusjohtamisella ja riskienhallinnalla yrityksen prosessien, toimintojen sekä tuotosten toteutuminen suunnitellusti (Leppänen 2006, 25.) Yksinkertaisuudessaan tämä tarkoittaa sitä, että ilman turvallisuusjohtamista ei ole yritysturvallisuuttakaan.

Turvallisuuspolitiikka on yrityksen johdon määrittelemä asiakirja, jossa yrityksen johto kuvaa sekä rajaa yrityksen turvallisuusvastuut omistajista työntekijöihin sekä miten yrityksessä ylläpidetään ja kehitetään turvallisuutta (Heljaste ym. 2008). Yrityksen turvallisuuspolitiikan tarkoituksena on kuvata yrityksen johdon sitoutumista turvallisuustoimintaan sekä asioita, joita yrityksen turvallisuudessa painotetaan. Turvallisuuspolitiikka määrittelee turvallisuuden aseman yrityksen strategiassa. (Leppänen 2006, 177.)

2.6 Riskienhallinta ja jatkuvuussuunnittelu

Suomen Riskienhallintayhdistys kuvaa riskienhallintaa yrityksen johdon, yrittäjän ja henkilökunnan toteuttamana, yrityksen johtamiseen ja toimintaan sisältyvänä prosessina, jota sovelletaan strategian valinnasta lähtien kaikessa yrityksen toiminnassa. Riskienhallinta kattaa kaiken toiminnan, mitä yrityksessä tehdään erilaisten riskien sekä niistä aiheutuvien vahinkojen tunnistamiseksi ja vähentämiseksi. (Suomen Riskienhallintayhdistys.) Riski itsessään ei koske itse tapahtumaa, vaan tapahtuman seurauksia. Riskit mitataan uhan suuruuden ja todennäköisyyden matemaattisena suurena. (Leppänen 2006, 30.) Leppänen kuvaa kirjassaan Yritysturvallisuus käytännössä (2006) riskiä sekä vaaraa, yllättävänä tapahtumana, joka kielteisellä tavalla estää toteutuessaan jonkin tavoitteen toteutumisen. Riskinä pidetään näin ollen myös mahdollisen päämääräksi asetetun tavoitteen toteutumatta jäämistä (Leppänen 2006, 30).

Jatkuvuussuunnittelusta puhuttaessa yritysturvallisuuden puitteissa tarkoitetaan yrityksen toiminnan jatkuvuuden suunnittelua, varautumista erilaisiin riskeihin sekä kriisinhallintaa. Elinkeinoelämän keskusliitto (2016, 12) kuvaa jatkuvuussuunnittelun yritysturvallisuusmallissaan varautumisen ja kriisinhallinnan keinoiksi, joiden avulla organisaatio pyrkii tunnistamaan ja ennakoimaan odottamattomat tilanteet sekä suojautumaan niiltä mahdollisimman tehokkaasti. Häiriöt ja poikkeustilanteet tapahtuvat usein yllättäen ja päätöksiä joudutaan tekemään nopeasti. Organisaatiolle on tärkeää pyrkiä säilyttämään toimintakykynsä ja pystyä toimimaan poikkeustilanteesta mahdollisimman nopeasti. Kyse onkin yrityksen toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta kaikissa mahdollisissa tilanteissa. Kriisinhallinta on siten läheisessä vuorovaikutuksessa jatkuvuussuunnittelun (business continuity management) kanssa (Elinkeinoelämän keskusliitto 2016, 12.) Jatkuvuussuunnittelun ja riskienhallinnan suurin ero on ajoituksessa. Riskienhallinnassa pyritään ennakolta estämään ei-toivottuja tapahtumia. Jatkuvuussuunnittelussa pyritään jatkamaan yrityksen toimintoja ei-toivotun tapahtuman jälkeen. (Heljaste ym. 2008, 62.) Elinkeinoelämän keskusliiton kuviossa (Kuvio:1) liiketoiminnan jatku-

vuus, turvallisuus ja vaatimustenmukaisuus on kuvattu turvallisuuden eri osa-alueiden keskellä siksi, että se liittyy jokaiseen turvallisuuden eri osa-alueeseen. Kaikilla yrityksen turvallisuuteen tähtäävillä toimilla pyritään varmistamaan toiminnan jatkuminen, liiketoiminnan turvallisuus ja vaatimustenmukaisuus.

3 Tutkimustehtävä ja tutkimuksen rakenne

Tässä luvussa käsitellään tutkimuksessa käytettyjä tutkimusmenetelmiä sekä tutkimusprosessia kokonaisuudessaan. Luvussa käydään yksinkertaistettuna läpi se mitä on tehty, miten ja miksi.

Tämän opinnäytetyön tutkimustehtävänä on mikroyritysten turvallisuusjohtamisen puuttumisen avaintekijöiden etsintä. Tutkimuskysymyksenä on, miksi yritysturvallisuus ei ole suunnitelmallista yrityksen politiikkatasolla tunnistettua toimintaa. Lisäksi tutkimuksella halutaan selvittää, miten yrittäjä on kokenut suunnitelmallisen turvallisuusvarautumisen tarpeen itse yritykselleen tai mitkä ovat perusteita sille, että turvallisuuden suunnitelmallisuuteen ei yrityksessä ole panostettu.

Mikroyritysten turvallisuussuunnittelun vajavaisuudet johtuvat oletettavasti pitkälle puutteellisista turvallisuutta koskevista tiedosta sekä vaatimuksista. Yrittäjille ja yrityksille ei ole olemassa selkeää ohjeistusta tai mallia turvallisuuden hallintaan, vaikka kuitenkin Suomen yrityksistä valtaosa on alle 10 työntekijän yrityksiä.

Tutkimuksen tavoitteena ei ole ensisijaisesti luoda uutta teoriaa aiheesta, vaan perehtyä ongelmaan yrittäjän näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteen avainkohdat:

- Selvittää yrittäjän perehtyneisyyttä yritysturvallisuuteen.
- Selvittää avaintekijät turvallisuusjohtamisen puuttumiseen yrityksessä.

3.1 Tutkimuksen rajaukset

Opinnäytetyönä tehtävän tutkimuksen rajauksia on tehty opinnäytetyön rajallisen laajuuden perusteella, sekä yritysturvallisuuden toimialakohtaisten huomattavan suurten painopiste-erojen ohittamiseksi. Tutkimuksessa pyritään keskittymään yritysturvallisuuden osa-alueisiin riittävän yleisellä tasolla siten, että tutkimuksen tulokset olisivat toimialasta riippumatta käyttökelpoista informaatiota. Tutkimuksessa pääpaino onkin sellaisessa tiedossa, mikä on hyödynnettävissä tai osin sovellettavissa kaikessa pienyritystoiminnassa niin turvallisuuden ja turvallisuuspolitiikan suunnittelussa kuin toteutuksessa.

Tutkimuksessa keskitytään ensisijaisesti yrityksen ja yrittäjän tarpeisiin yritysturvallisuuden kehittämisen sekä suunnitelmallisuuden näkökulmasta. Tutkimuksen ulkopuolelle rajataan yk-

sityiskohtainen tarkastelu yrityksen tietoturvaan ja joidenkin alojen alakohtaisiin sekä luvanvaraisiin toimintoihin. Tutkimuksen ulkopuolelle rajataan myös erilaiset lisäselvitykset sekä kaikki tarkemmat prosessikuvaukset. Tutkimuksessa keskitytään suomalaisiin yrityksiin sekä yrittäjiin.

3.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmetodologiaksi tähän opinnäytetyöhön valittiin laadullinen- eli kvalitatiivinen tutkimus. Kvalitatiivinen tutkimus soveltuu tutkimusmenetelmäksi tapauksessa, missä pyritään kuvaamaan todellista elämää ja asioita, joita ei voi yksinkertaisella tavalla mitata määrällisesti (Hirsjärvi ym. 2013, 161). Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2013) kuvaavat kvalitatiivisten tutkimusten tyypilliseksi piirteiksi esimerkiksi tutkimuksen kokonaisvaltaisen luonteen, sekä ihmisten suosimista instrumenttina tiedonkeruussa. Kvalitatiivinen tutkimus sopii tutkimusotteeksi myös silloin, kun ennalta määriteltyjä näkökulmia ilmiöstä ei juurikaan ole. (Eriksson & Kovalainen 2008). Kvalitatiivinen tutkimus pyrkiikin antamaan holistisen kuvan tutkittavasta ilmiöstä, sillä luonteeltaan kvalitatiivinen tutkimus pyrkii kuvailemaan ja ymmärtämään ongelmaa. (Eriksson & Kovalainen 2008).

Kvalitatiivisten tutkimusten tarkoitus ei ole saada tilastollista yleistettävyyttä, siitä syystä systemaattinen otanta, tässä tapauksessa haastateltavista, ei ole metodina välttämätön. Sen sijaan olennaisempaa on saavuttaa sopivimmat tutkimukseen osallistujat, varsinkin tässä tapauksessa, jossa käsitellään aihetta joka voi olla yrityksen näkökulmasta kriittinen. (Eriksson & Kovalainen 2008.) Yritysturvallisuus on herkkä ja arka aihealue yrityksille. Tämä seikka huomioon ottaen, Erikssonin ja Kovalaisen mukaan (2008), tekemällä tutkimusta organisaatiossa, jonka henkilöstö on jollakin tasolla jo tuttua, antaa se mahdollisuuksia saavuttaa helpommin arkaluontoisempaa tietoa, joka on olennaista tutkimuksen kannalta. Lisäksi tuttu organisaatio parantaa mahdollisuuksia tuottaa yksityiskohtaisempaa ja kontekstiin sidottua tietoa, joka puolestaan on kvalitatiivisen tutkimuksen päätavoite. (Eriksson & Kovalainen 2008).

Opinnäytetyön tutkimusta varten tehtiin taustakartoitus (Liite 1) olettamuksen, eli mikro-yri-tysten puutteellisen turvallisuusjohtamisen vahvistamiseksi. Taustakartoitus toteutettiin yksinkertaisena strukturoituna haastatteluna kohdeyrityksessä tai puhelimitse. Strukturoitu eli lomakehaastattelu on haastattelumenetelmä, jossa kysymykset sekä kysymysten esittämisjärjestys on valmiiksi muotoiltu ja määrätty (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 208). Strukturoitu haastattelu valittiin taustakartoitukseen aikataulusyistä sen nopean toteutettavuuden vuoksi. Kartoitusvaiheeseen osallistui kymmenen yritystä. Yrityksiä oli autoalalta, palvelualalta ja suunnittelualalta. Kaikki yritykset ovat kokoluokaltaan mikroyrityksiä liikevaihtojon-
nolla 100 000-2000 000 euroa.

Kartoitusvaiheen haastattelussa yrityksiltä kysyttiin:

- Onko kyseisellä yrityksellä olemassa oleva turvallisuussuunnitelma tai turvallisuuspolitiikka?
- Onko yrityksellä muuta turvallisuuskirjallisuutta?
- Pitäisikö yrityksellä yrittäjän mielestä olla turvallisuussuunnitelma?

Taustakartoitus vahvisti omat oletukset ja kokemukset turvallisuussuunnitelmien puutteista, joten tästäkin näkökulmasta tutkimukselle nähtiin tarve. Haastattelun tulokset olivat hyvin yhdenmukaisia toimijan kokoluokasta tai toimialasta riippumatta.

Tutkimuksen varsinaisena pää tutkimusmenetelmänä tutkimukseen osallistuvien mikroyritysten tutkimiseen käytettiin teemahaastattelua. Teemahaastattelun lähtökohtana on tyypillisesti se, että haastattelun aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys ei ole olennaista (Hirsjärvi ym. 2013, 208). Merkittävin etu tämänkaltaisessa haastattelussa on, että kerättävä tutkimusmateriaali on jollakin tavalla systemaattista ja vertailukelpoista. (Eriksson & Kovalainen 2008). Haasteellisin asia tutkijan kannalta on varmistaa, että jokainen aihealue tulee käytyä läpi sekä samalla haastattelussa olla valmiina tarvittaessa esittämään syvällisempiäkin aiheesta nousevia kysymyksiä. (Eriksson & Kovalainen 2008).

Tämän opinnäytetyötutkimuksen teemahaastatteluun osallistui kolme (3) mikroyrittäjää kolmelta eri toimialalta. Haastateltavat yritykset valittiin taustakartoitukseen osallistuneista yrityksistä. Kaikki haastatteluun osallistuneet yritykset olivat jo toimintansa vakiinnuttaneita yrityksiä. Liikevaihdon osalta pienin yritys oli vuotuiselta liikevaihdoltaan alle 200 000€, toisen haastatteluun osallistuneen yrityksen liikevaihtoluokka oli 700-800 000€ vuodessa, sekä suurimman yrityksen noin 2 000 000€ vuodessa. Tutkimuksessa haastateltujen yritysten toiminnan ikäjakauma oli 5-70 vuotta. Yritysten toimialat olivat ravitsemus- ja matkailuliiketoiminta, auto- ja korjaamoliiketoiminta, sekä suunnittelu- ja konsultointi.

Jokaista yrittäjää haastateltiin kerran haastattelun teemojen mukaisesti, strukturoituja kysymyksiä haastattelussa olivat vain alustavat kysymykset:

- Mikä on yrityksen koko?
- Onko yrityksessä turvallisuusjohtamista tai jonkinlaista suunnitelmallista turvallisuustoimintaa?

Haastattelukysymykset, jotka ovat myös tämän opinnäytetyön liitteenä (Liite 2).

- Mitä on turvallisuus, miten sinä koet sen?
- Miksi turvallisuutta ei ole suunniteltu ja mistä ajattelet sen johtuvan?
- Mitä koet esteinä yritysturvallisuuden suunnitelmallisuudelle?
- Miten koet jatkuvuudenhallinnan, sekä miten jatkuvuudenhallinta on yrityksessä hoidettu?
- Koetko turvallisuussuunnittelun /varautumisen ja jatkuvuussuunnittelun/varautumisen tarpeellisenä? Hyödyllisenä?

Haastattelujen jälkeen aineistot litteroitiin kirjalliseen muotoon. Litteroinnilla tarkoitetaan erilaisten tallenteiden kirjoittamista kirjalliseen muotoon, jolloin niiden analysointi voidaan suorittaa erilaisilla menetelmillä tai ohjelmilla (Kananen 2014, 101-102). Haastattelujen litteroinnin jälkeen aineisto analysoitiin. Analyysi löytyy kokonaisuudessaan Luvusta 4.

3.3 Analyysimenetelmä

Teemahaastattelun aineistolle tyypillisin analysointimenetelmä on teemoittelu sekä tyypittely (Aaltola & Valli 2010, 43). Teemoittelu vaiheessa haastatteluaineisto järjestellään teemakohtaisesti, jonka jälkeen teemojen mukaista aineistoa on helppo käsitellä teemakohtaisesti (Aaltola & Valli 2010, 43). Teemoittain järjestelty aineisto on käyty läpi teemakohtaisesti useasti asiasisältöjen ymmärrettävyyden parantamiseksi. Teemakohtainen aineisto on analysoitu aineistolähtöisesti ilman teoreettisia etukäteen tehtyjä olettamuksia. Aineistolähtöisessä analyysissä aineistosta lukukertojen ja analyysien myötä nousevat avaintekijät, jotka kertovat kyseisestä teemasta. (Eskola & Suoranta 2000, 151.) Eskola & Suoranta (2000, 152) muistuttavat kirjassaan, Johdatus laadulliseen tutkimukseen, että tässä vaiheessa tehdään jo tulkinnallista työtä. Näin ollen tutkijan tulee varustautua mahdollisiin subjektiivisuuskysymyksiin perustelemalla valinnat tutkimusraporttiin liitetyillä kyseisillä aineistokohdilla (Eskola & Suoranta 2000, 152).

3.4 Opinnäytetyön aikataulu

Opinnäytetyön suunnittelu on aloitettu syksyn 2017 kuluessa ja varsinainen työn aloitus oli joulukuussa 2017. Tällöin aihevalinta oli selkeytynyt ja aiheeseen liittyen myös tutkimuksen esikartoitukseen liittyvät haastattelut tehtiin 18.12.-28.12. välisenä aikana. Tammikuussa opinnäytetyön suunnitteluvaiheesta siirryttiin toteutusvaiheeseen varsinaisen opinnäytetyön suunnitelman hyväksymisen jälkeen 16.1.2018. Lähdeaineiston kerääminen aihepiirin ympäriltä on aloitettu 1.12.2017. Lähdeaineisto sisältää hyvin kattavasti turvallisuus- ja tutkimusellisuus kirjoja, opinnäytetöitä sekä valtion julkaisuja.

Tutkimuksen teemahaastattelut tehtiin 29.1.-3.2.2018 välillä. Tutkimuksessa haastateltiin kolmea (3) eri toimialan yrittäjää. Kaikki haastateltujen yrittäjien yritykset kuuluvat mikroyritys kokoluokkaan. Haastattelujen päätyttyä kerätty aineisto, nauhoitetut keskustelut litteroitiin tekstimuotoon analysoinnin helpottamiseksi ja analysoitiin. Analyysien pohjalta laadittiin ja kirjoitettiin tutkimuksen johtopäätökset. Opinnäytetyön suunnitelman esitys pidettiin 13.2. ja opinnäytetyön esitys oli 13.3.2018.

Seuraavassa kuviossa on aikataulu kuvattuna tarkemmin.

Kuvio 2: Opinnäytetyön eteneminen

4 Tutkimustulokset

Tämän opinnäytetyön tutkimushaastattelussa oli kaksi (2) pääteemaa ja viisi (5) osin päällekkäistä kysymystä teemojen pohjalta. Teemahaastattelun pääteemat olivat:

- Mitä on turvallisuus ja miten koet sen?
- Mitkä ovat avaintekijät yritysturvallisuuden suunnitelmallisuuden puuttumiselle?

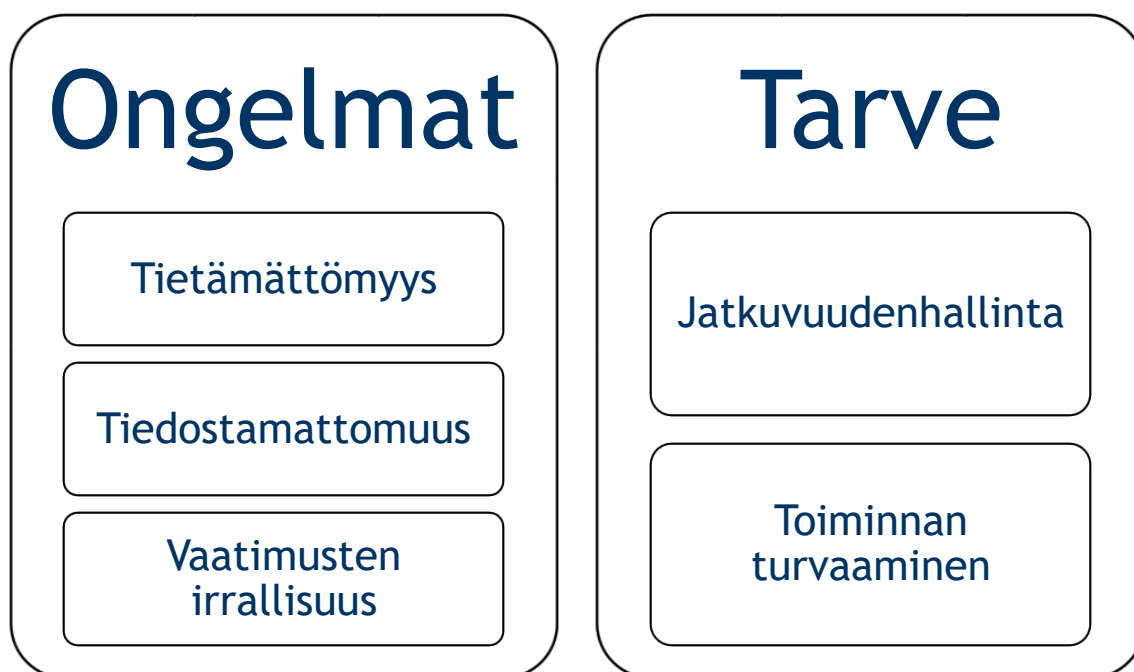
Teemahaastattelun luonteesta johtuen, joissakin aihealueissa syntyi yrittäjän kanssa syvällisempiä kysymyksiä aiheeseen liittyen.

Ensimmäisen kysymyksen: ”Onko kyseisellä yrityksellä olemassa oleva turvallisuussuunnitelma tai turvallisuuspolitiikka?” tuloksena oli, että yhdelläkään vastaajayrityksellä ei ole kirjallista turvallisuussuunnitelmaa tai turvallisuuspolitiikkaa. Toisena kysymyksenä yrityksen muuhun turvallisuuskirjallisuuteen olemassaoloon vastaukset olivat kahta lukuun ottamatta kielteisiä. Kahdelta vastaajalta löytyi tiloihin liittyvä pelastussuunnitelma liiketoiminnan luonteen niin vaatiessa. Kartoituksen viimeinen kysymys: ”Pitäisikö yrityksellä yrittäjän mielestä olla turvallisuussuunnitelma?”, tulos oli kaikilta vastaajilta samankaltainen. Jokaisen vastaajan mielipide oli, että turvallisuussuunnitelma olisi tarpeellinen turvallisuuskäytännön huomioimiseksi.

Taustakartoituksena tehdyn kyselytutkimuksen lisäksi tehtiin tarkastelu yritystä perustamassa olevan henkilön yleisimpiin tietolähteisiin, Uusyrityskeskukseen verkkosivujen tietopakettiin

sekä perustamisoppaaseen. Lisäksi kartoitettiin yritystä perustavan muut mahdolliset tiedonhankintakanavat kuten Suomen yrittäjien verkkosivuilta yrittäjän-ABC, sekä Väestörekisterikeskuksen ylläpitämä Suomi.fi palvelun osio: tietoja ja palveluja yrityksille ja yrityksen perustajille sisältö. Näistä ainoat suoraan turvallisuusasiaa sivuavat kohdat löytyivät Suomen yrittäjien yrittäjän-ABC aineistosta, koskien 2018 keväällä voimaan astuvaa henkilötietolain muutosta, sekä Uusyrityskeskuksen yrityksen perustamisoppaassa riskienhallintaa käsittelevä osio. Edellisten lisäksi, kysyin asiasta Haaga-Helia ammattikorkeakoulun StartUp Schoolin koordinaattorilta heidän koulutuksensa sisällöstä. StartUp Schoolin tavoitteena on tukea yrittäjäksi aikovien tai yrittäjyydestä kiinnostuneiden yrityksen perustamista. Keskustelun pohjalta selvisi heidän kurssitarjonnastaan ainoaksi aihepiiriä sivuavaksi kurssiksi olevan ”Legal for StartUps” -kurssi, jonka asiasisältö painottuu sopimusjuridiikan puolelle, eikä ota varsinaisesti turvallisuus- tai jatkuvuusnäkökulmia huomioon.

Tässä luvussa on haastattelun tulokset esitelty jaoteltuna haastattelussa esiin tulleiden avaintemojen mukaisesti. Tutkimustuloksista nousi esille kaksi (2) selkeää teemaa, joilla on yhteensä viisi (5) alaluokkaa. Molemmat teemat tulivat esille jokaisen haastattelun yhteydessä. Esiin tulleet teemat eroavat haastattelukysymysten pääteemoista. Teemojen alaluokat ovat molemmissa teemoissa osittain päällekkäisiä tai ainakin sidoksissa toisiinsa. Alla olevassa kuviossa (Kuvio 3.) on teemat ja eri luokat esitettyinä.

Kuvio 3: Tutkimustulosten teemat ja alaluokat

Yksi yritysten merkittävä huoli liittyy tiedon luottamuksellisuuteen, jota tutkimuksesta saadaan. Tämän takia kerroin haastattelun alussa tiedon tulevan vain omaan käyttööni ja anonyymiteetin säilyvän koko tutkimuksessa. Tämän vuoksi en esitellessäni tutkimuksen tuloksia erittele tai yksilöi lainauksia yrittäjien vastauksista. Tämä näkökulma tukee myös tutkimuksen eettisiä lähtökohtia (Eriksson & Kovalainen 2008).

4.1 Tietämättömyys

Yrityksen turvallisuussuunnittelun, varautumisen ja riskienhallinnan tarpeellisuuden ymmärtäminen ei ollut yrittäjälle tuttu aihe. Haastatteluissa korostuneina asioina esiin nostettiin turvallisuuskulman puuttuminen yrittäjälle suunnatuista tiedoista varsinkin yrityksen perustamisvaiheessa. Turvallisuuden suunnittelua ei ole koettu lakisääteisenä ja usein yrittäjälle ensimmäiset turvallisuuteen viittaavat kysymykset ovat tulleet esille vasta vakuutusyhtiön kanssa käydyissä keskusteluissa tilojen ja kaluston vakuuttamisesta. Yritysturvallisuuteen liittyviä asioita ei haastateltujen mukaan nosteta aktiivisesti esille yritystä perustettaessa tai pienyritysten kohdalla muutenkaan, kuin ainoastaan vakuutusten kautta. Tätä tietämättömyyttä yritysturvallisuuden olemassaolosta kuvailtiin esimerkiksi seuraavin lausein:

”Ei ehkä ole sellaisia asioita, joita aktiivisesti nostetaan esille pienyrittämisessä”.

”Sitten kun on toimitilat, ehkä vakuutusyhtiö kysyy, että ajattelitko vakuuttaa toimitilassa työskentelemistä tai kalustoa? Silloin se on ehkä ensimmäinen kerta, kun varmaan aika moni ajattelee, että hei, että tähän toimintaan liittyy jotain riskejä”.

Liiketoimintaan liittyvien turvallisuussuunnitelmien tai -dokumenttien tarve onkin tullut erilaisissa tilanteissa esille lähinnä vakuuttamisen kautta. Asiakkaiden osalta kaikilla yrittäjillä oli jonkinlainen käsitys vastuuvakuuttamisesta siten, että vakuutusyhtiöstä on osattu tiedustella, tai vakuutusyhtiön kanssa keskustella asiakkaiden turvaamisesta ja toiminnan vastuuvakuuttamisesta.

”Mutta jos siis yrityksellä ei olisi vuokraustoimintaa tai toimintaa mihin liittyy yrityksen ulkopuolisten henkilöiden vierailu siinä tilassa tai niiden turvallisuuden takaaminen, niin sitten ei varmaankaan olisi minkäänlaista suunnitelmaa.”

Sisäministeriö on julkaissut kansallisen strategian yritysturvallisuuden parantamiseksi vuonna 2012. Sisäministeriön (2012) työryhmä kirjaa tavoiteasetannassaan myös yritysturvallisuuden merkityksellisyyden kansallisen turvallisuuden osalta. Alueen yritysten turvallisuustoiminta vaikuttaa koko paikkakunnan kokonaisturvallisuuteen (Sisäministeriö 2012). Tämän sisäministeriön strategian suositusten 24. toimenpide kohtaa kuvataan seuraavasti: ”Liitetään startup-yritysten julkisrahoitukseen kannustin tietoturvan kehittämiseksi heti toiminnan alkuvai-

heessa. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi lisäämällä standardoidun kaupallisen tietoturva-paketin tai KATAKRI-auditoinnin edellytys korotetun starttirahoituksen saamiseksi. Lisäksi nostetaan yritysten tietoturvan parantamisen edellytyksiä laatimalla asiasta suositukset ja mallilausekkeet yritysten jatkuvuudenhallintaa tukevan SOPIVA-hankkeen puitteissa. Varmistetaan tiedon kattava jakelu.” (Sisäministeriö 2012, 23.) Nyt tehdyissä tarkasteluissa Uusyrityskeskusten ja Suomen yrittäjien uusille yrittäjille suunnattuun aineistoihin ei turvallisuusstrategian suosituksista löytynyt merkkejä. Haaga-Helia ammattikorkeakoulun Startup Schoolin koordinaattorin kanta oli vastaava, turvallisuutta ei käsitellä heillä aiheena yrittäjyysopinnoissa ja -valmennuksissa.

4.2 Tiedostamattomuus

Yritysturvallisuuden suunnitelmallisuuden tarve ei ole mikroyritystasolla järjestelmällisesti tiedostettu. Yrittäjät kokivat toimineensa turvallisuustietojensa pohjalta parhaansa mukaan, mutta dokumentointia ei ollut. Dokumentoinnin ja suunnitelmallisuuden puuttumisen syyksi haastattelussa yrittäjät kertoivat tiedostamisen, jaksamisen ja viitseliäisyyden. Turvallisuusasioita oli toteutettu jollakin asteikolla tarpeen kohdatessa. Toiminnan ja toimitilojen niin vaatiessa, asiakkaiden pelastussuunnitelma oli hallussa kahdella kolmesta yrityksestä.

”En ole sitä edes hirveästi ajatellut sen enempää ennen kuin aloit puhumaan asiasta. Sitä (turvallisuutta) on sivuttu edellisen tilitoimiston kanssa muutaman kerran, mutta lähinnä siltä kantilta, että jos minulle tai puolisolalle käy jotain, niin miten turvataan osakkaan tai siis firman toiminta.”

Turvallisuus on osittain tiedostettua toimintaa ja osittain taas tiedostamatonta sekä hallitsematonta toimintaa. Turvallisuutta on tarkasteltu tai edistetty sattumanvaraisesti yrittäjän toimien ja ajallisten mallien mukaan. Esimerkiksi kun jotain yrityksen tilaa muokataan tai remontoidaan, tarkastellaan sen turvallisuutta työn edetessä paloturvallisuudenkin kannalta, vaikkakin ilman tarkempaa dokumentointia tai suunnitelmaa. Ulkoilun ja liikunnan toiminnoissa on esimerkiksi huolehdittu turvavarusteiden ja välineiden oikea käyttö yrittäjän toimesta käytännön tasolla.

Suurimpana syynä siihen, että turvallisuus asiaa ei ole mietitty on se, että toiminta on niin yrittäjävetoista mikroyrityksessä. Yrittäjä näkee toiminnassaan oman työpanoksensa mistä yrittäjän on vaikea erottaa omaa turvallisuuttaan ja yrityksen turvallisuutta. Tässä tilanteessa yrittäjälle ei synny näkemystä yrityksen turvallisuussuunnitelmasta. Haastateltujen yrittäjien näkemyksen mukaan tämä on merkittävä tekijä siinä, ettei turvallisuussuunnitelmasta tai yritysturvallisuudesta synny vakiintunutta toimenpidettä, kuten jokin muu säännöllinen tehtävä yrityksessä on. Riskienhallinnan puitteissa haastatellut yrittäjät kertoivat vasta riskin toteutumisen kohdatessa suunnittelevansa tarkemmin kyseessä olevan riskin tyyppiseltä riskiltä suojautumista. Jokainen vastaaja osasi nimetä mielestään yrityksensä toiminnalle vakavimmat

lamauttavat riskit ja kohteet. Nämä riskikohteet ja mahdollisesti tarvittavat toimenpiteet olivat kuitenkin ainoastaan yrittäjän päässä.

Dokumentointi on yksi avaintekijä suunnitelmallisuuden parantamisessa. Dokumentoinnin merkitystä kuvastaa esimerkiksi se, että kansallisen turvallisuusauditointikriteeristön ensimmäinen tarkastettava kohta turvallisuusjohtamisessa on dokumentointi. ”Organisaation turvallisuusperiaatteet voivat olla kirjattuna erillisenä dokumenttina, tai osana yleisiä tavoitteita.” (Puolustusministeriö 2011,8).

4.3 Vaatimusten irrallisuus

Yrittäjien näkökulmasta, yritykseltä vaaditut toimet sekä toimenpiteet yleisesti yritystä perustettaessa, näyttäytyvät hyvin hajanaisina. Painoarvoiltaan tärkeimpinä esiintyvät pakolliset toimet, kuten rekisteröinti-ilmoitukset sekä ilmoitukset verottajalle. Muut asiat ovat luonteeltaan ehkä sellaisia, että ne tulevat ehkä vasta vakuutusyhtiön myyjän kautta ensimmäistä kertaa yrittäjän tietoon. Pahimmillaan varautumisen toiminnot tai liiketoiminnan turvaamisen menettelyt tulevat esille vasta ensimmäisen riskitilanteen tai vastoinkäymisen jo toteuduttua. Mikroyrittäjän näkökulmasta mitkään turvallisuuden tai varautumisen ohjeet tai vaatimukset eivät ole samantasoisia vaatimuksiltaan tai selkeitä, kuin jo liiketoiminnan edellytyksenäkin olevat rekisteröinti-ilmoitukset.

”Ei niistä puhuta tai ajatella, päinvastoin että just toisinpäin naureskellaan, että kaiken näköisiä lupia pitää olla kiivetä kattoon vaihtamaan lamppu, mutta yrittäjänä voi tehdä ihan mitä vaan tyyppisesti.”

Osittain vaatimusten irrallisuus sekä toisaalta myös haasteelliseksi koettu turvallisuusvaatimusten selvitettävyyys aiheuttaa pelkoja toiminnan laajentamisen- tai työn toteuttamisen suhteen. Toimintamallien ja ohjeistuksen vaikea löydettävyyys tarvittaessa on osoittautunut hankalaksi sekä hyvin aikaa vieväksi tehtäväksi, mihin mikroyrityksen resurssit eivät välttämättä enää riitä. Tämänkaltaisen epävarmuus estää osaltaan kohdetöiden vastaanottamisen, sekä sitä kautta työllistävän vaikutuksen. Esimerkiksi sähkö- ja hybridautojen huoltotöitä koskevat ohjeistukset sekä raja-arvot mitä töitä voi tehdä ilman korkeaajännitetöiden koulutusta. Selkeän ohjeistuksen löytäminen on lähes mahdotonta.

”Yhden lähteen mukaan sähköautoon ei voi tehdä huoltoja, ellei koko korjaamon henkilökunnalla ole sähkötyöturvallisuuskoulutusta ja kohteita eristetty korkeaajännite nauhalla.”

Toisena esimerkkinä haastatteluissa tuli esille GDPR (General Data Protection Regulation), EU:n uusittu tietosuojalaki. Asetuksen muuttumisesta sekä voimaan astumisesta on ollut keskustelua mediassa, mutta tieto siitä mitä, käytännön toimia tämä mikroyrittäjältä vaatii, on ollut hyvin haastava tehtävä ilman juridista asiantuntemusta. Vasta vuoden 2018 puolella on ilmestynyt myös selkokielisiä yksinkertaistettuja ohjeistuksia pk-yrityksille.

4.4 Jatkuvuudenhallinta ja toiminnan turvaaminen

Toinen tutkimuskysymys koski jatkuvuudenhallintaa. Miten yrittäjä koki jatkuvuudenhallinnan, sekä miten jatkuvuudenhallinta on yrityksessä hoidettu? Tämä kysymys nosti kaikissa vastaajissa esiin haasteita sekä sitä kautta toivottuja toimenpiteitä. Kaikki vastaajat olivat edes jossain määrin ajatustasolla käsitelleet jatkuvuudenhallinnan kysymykset itsensä, oman perheen toimentulon sekä yrityksen liiketoiminnan pysyvyyden alueelta. Jokainen haastateltu yrittäjä kokikin jatkuvuudenhallinnan merkittäväksi aiheeksi. Jatkuvuudenhallinta on haastateltujen yrittäjien kohdalla nyt hoidettu lähinnä vakuutusten avulla.

Vakuutusten koettiin nyt kattavan se, mitä jatkuvuudenhallinnalle pystyttiin yrittäjän tai yrityksen toimesta tekemään. Vakuutusten merkittävimpanä tarkoituksena oli lisäksi yrittäjän perheen tai osakkaan toimeentulon varmistaminen kriisitilanteessa, missä yrittäjä itse ei olisi työkykyinen.

” Jos on joku käsitys siitä, että myynti hetkellisesti sakkaa, jos sattuu joku tapaturma. Vaikka meillä yli puolet tulee tietyltä tuotantoalueelta, ja jos tälle tekijälle käy jotain. Ei ole mitään mahdollisuuttakaan jatkaa sitä työtä.”

Tapaturman seurauksena voi olla tilanne, missä on palkattava ulkopuolinen tekijä yritystoiminnan tulevaisuuden takaamiseksi. Tällaisessa tapauksessa kuitenkin myös palkkatulot menevät ulkopuoliselle, jolloin yrittäjän oma tuki ja toimeentulo ovat mahdollisten vakuutusten varassa. Kun pienissä yrityksissä on työntekijöitä, on työntekijän panos hyvin arvokas. Työntekijän mahdollisessa tapaturmatilanteessa yrittäjä pyrkii itse paikkaamaan työntekijän työtehtäviä. Hyvällä onnella tehtävä voi myös olla teetettävissä vuokratyövoimalla siten, ettei yrityksen toiminta kärsisi liian paljoa tilanteesta.

Jatkuvuudenhallinnan osalta hyödyllisyys koettiin ilmeisenä, sekä suunnitelmallisuutta vaativana tarpeena ja tekijänä. Jokainen haastateltu yrittäjä kertoi jatkuvuussuunnittelun tuovan lisäarvoa yrittäjälle. Lisäksi se nähtiin yrittäjän riskiä sekä yrittäjän stressiäkin poistavana tekijänä, sillä jatkuvuussuunnittelulla voidaan vahvistaa nyt osin pelkästään vakuutusten turvin tehtyä varautumista siihen, jos riskit toteutuvat. Yrittäjien mielestä jo se, että mahdollisia riskitilanteita miettii, voidaan vähentää yrittäjän riskiä. Sen koettiin tuovan lisäarvoa myös yrityksen työntekijöille, esimerkiksi jos jotain tapahtuu, niin työntekijät eivät jää täysin tyhjän päälle. Yksin toimivalle yrittäjälle hyötysuhdetta ei koettu aivan yhtä suoraksi tai tehokkaaksi.

”Tällaisessa pienyrityksessä ne konkreettiset omaan työtä koskevat riskit ovat ne omaan terveyteen tai tapaturmaan liittyvät riskit. Niin että työntekeminen tai se tulovirta pysähtyy, jos yrittäjille tai jollekin tärkeille työntekijöille tapahtuu jotain joka estää työnteon. Niin se

vaikuttaa joko suoraan siihen kassavirtaan, myyntiin, itse sen työn tekemiseen ja sitten siihen, että se luo kriisin siinä yrityksessä, että miten se työntekeminen korvataan millä ja kenen avulla.”

Jatkuvuudenhallinnan kohdalla keskusteluissa nousi jatkuvasti esille myös yrittäjän jaksaminen, sekä millaista taustatukea siihen tarvittaisiin. Oman jaksamisen arviointi ja mahdollisen jaksamisen myötä vaikeutuneen tilanteen korjaaminen kokonaisuudessaan koettiin ongelmalliseksi sekä riskiksi jopa yrittäjän oman hyvinvoinnin osalta.

5 Tutkimuksen avulla todetut kehittämistarpeet

Tutkimuksen lopputuloksena nostan esille yhden tärkeimmän avaintekijän, tiedonpuutteen. Tutkimuksessa havaitut tekijät; tietämättömyys, tiedostamattomuus sekä vaatimusten irrallisuus ovat kaikki samansuuntaisia. Yritysturvallisuudesta on materiaalia sekä kirjallisuutta paljon. Yritystä perustavalle yrittäjälle yrityksen perustamiseen liittyvissä ohjeistuksissa esiintyy jossain materiaalissa tietoturvallisuus. Kokonaisuutena yritysturvallisuus tai yritysturvallisuuden kokonaisvaltainen esittely, tai edes se mitä tulisi ainakin huomioida, ei esiinny aloittavalle yrittäjälle suunnatuissa materiaaleissa. Sisäministeriö julkaisi vuonna 2012 kansallisen strategian yritysturvallisuuden parantamiseksi. Strategiassa kirjatuksi tavoitteeksi on asetettu ”Visio Suomen yritystoiminnan turvallisuudesta: suomalaisyrityksillä on edellytykset harjoittaa liiketoimintaansa ilman, että rikollinen toiminta, onnettomuudet ja häiriötilanteet niitä merkittävästi häiritsevät.” (Sisäministeriö 2012, 6). Strategian monipuolisesta sisällöstä huolimatta, yritystä perustavalle tietoa ei ole vielä vuonna 2018 yhtään enempää. Strategiassa mainittu startup-yritysten turvallisuuskoulutuksen ja tietoisuuden lisääminen ei ole saavuttanut toimenpiteitä päätöksistä huolimatta. Haaga-Helia ammattikorkeakoulun Startup Schoolin kurseista edes hiukan aihealuetta koskeva kurssi on yrittäjän lakikoulutus, legal for startups. Ei ole mikään ihme, ettei yrittäjä tai varsinkaan aloittava yrittäjä tiedä mahdollisuuksia tai vaatimuksia, kun niitä ei nosteta esille missään. Tässä olisikin myös toimi toimialalle suur kehittämistarve.

Yrittäjän kannalta on olennaista tiedostaa turvallisuusasiat, sillä yrittäjän oikeusturvan ja yritystoiminnan turvaamisen näkökulmasta suunnitelmallinen sekä dokumentoitu yritysturvallisuustoiminta antaa yritykselle ja yrittäjälle mahdollisuuden oikeuksiensa pitämiseen mahdollisen riskitilanteen toteuduttua. Ajantasaiset yrityksen turvallisuusdokumentit tuovat juridisesti näyttöä tehtyjen toimenpiteiden, varautumisen ja turvallisuuden lisäämispyrkimysten osalta.

Jaakko Hyryn (2017) Suomen Yrittäjille tekemässä yrittäjägallupissa 44% vastanneista tekee 50 tuntista tai pidempää työviikkoa. Näistä 21% tekee yli 60 tuntisia työviikkoja. Yrittäjägallupissa kysyttiin työssä jaksamisesta, johon yli puolet vastanneista vastasi kokevansa joskus olevansa yllirasittunut. Lähellä loppuun palamista tai jatkuvasti yllirasittuneeksi vastanneista

koki olevansa 12% (Hyry 2017, 5). Kyselyssä vastanneiden mikroyritysten osuus oli 86%, eli hyvinkin merkittävä osuus. Yrittäjän jaksaminen onkin merkittävä havaittu ongelma, johon voi myös vaikuttaa johdonmukaisella sekä dokumentoidulla turvallisuudenhallinnalla.

Mikroyritysten resurssit ovat pääasiassa yrittäjästä riippuvaisia ja hyvin rajallisia, yrittäjien hoitaessa usein koko hallinnon muiden tehtävien ohessa. Kiinnostusta ja halua turvallisuuden kehittämiseksi oli selvästi kaikilla haastatelluilla yrittäjillä. Yrityksen perustamisen tietojen yhtenäistäminen eri toimijoiden suhteen, sekä turvallisuusnäkökulman kokonaisuutena lisääminen näihin, olisi ensimmäinen merkittävä korjaus tulevien yrittäjien kannalta. Maininnan arvoisia yritysturvallisuuden yksinkertaistettuja tietopaketteja löytyy Elinkeinoelämän keskusliitolta yritysturvallisuusmallina, sekä Poliisilta rikostorjunnan toimintamallina yrityksille.

Tutkimuksen myötä ilmeni, että tietoa ja materiaalia yritysturvallisuuteen on saatavilla runsaasti. Tutkimus avasi myös tekijöitä, miksi yrittäjien turvallisuustietoisuus ei ollut riittävää. Tutkimuksessa havaittiin, että aloittavan yrittäjän tiedonhakukanaviin tulisi saada selkeästi koottua tietoa yritysturvallisuudesta. Aloittavalle yrittäjälle tulisi tuoda tietoon yritysturvallisuuden perusaiheet yksinkertaisuudessaan.

5.1 Turvallisuudenhallintamalli

Toimeksiantajayritykselle koottiin intranettiin tämä turvallisuudenhallintasivu (kuvio 4). Intranetin sivusto sisältää perusdokumentit sekä ohjeistukset. Tämä turvallisuudenhallinnan runko on syntynyt harjoitteluprojektiin tehdystä KATAKRI auditointia varten tehdystä turvallisuuden hallintamallista yksinkertaistamalla mallia. Turvallisuudenhallintamalli soveltuu käytettäväksi toimialasta riippumatta mikro-yritystasolla yhden henkilön yrityksistä suurempiin yrityksiin.

Vastaavanlainen yksikertainen turvallisuudenhallinnan runko tulisi esittää yritystä perustavalle yrittäjälle jo toimintaa aloittaessa, jotta se olisi luonteva osa yrityksen jokapäiväistä toimintaa. Yrityksen turvallisuustarpeet ovat riippuvaisia toimialasta, yrityksen koosta sekä henkilöstön määrästä. Vastaavasti rungon laajentaminen KATAKRI auditointi kelpoiseksi vaatii lisäykset: turvallisuuspoikkeamien hallinta- sekä salassa pidettävien tietojen luokittelu ja käsittely prosessien dokumentoinnit.

Yksinyrittäjän turvallisuushallinnan runko voi olla esimerkkinä toimivan toimeksiantajayrityksen mallia huomattavasti yksinkertaisempi malli. Jos yrittäjällä tai yrityksellä ei ole toimintoja, ei kiinteistöturvallisuudenhallinta osiota tarvita. Mikäli kuitenkin yrittäjän vakituinen toimisto sijaitsee yrittäjän kotona, tulisi tätä kuitenkin käsitellä turvallisuudenhallinnassa. Samalla kaavalla, jos yrittäjällä on käytössään vain yksi kannettava tietokone, ei tietoteknisen turvallisuuden osiosta saa vastaavaa hyötyä kuin hiukan suurempi järjestelmä. Jo kohtuullisen

pienessä toimistossa on todettu tekninen tietoturva-rakennekaavio ongelmatilanteessa toimintaa nopeuttavaksi tekijäksi.

Kuvio 4: Turvallisuushallintamalli

6 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tutkimuksellisenä tavoitteena oli löytää syitä turvallisuusjohtamisen vajavaisuuteen tai puuttumiseen mikroyrityksissä. Tutkimuksessa käytiin lisäksi läpi yrittäjän perehtyneisyyttä yritysturvallisuuteen kokonaisuudessaan, sekä miten yrittäjä kokee yritysturvallisuuden kehittämisen ja tarpeellisuuden yrityksessään.

Tutkimusmenetelmänä haastattelu osoittautui erittäin toimivaksi menetelmäksi. Ennen haastattelujen toteuttamista, tutkimuksen haasteellisimmaksi kohdaksi arvioitiin haastattelujen kulku sekä se, että miten helposti haastattelussa päästään keskustelemaan jonkin verran arkaluontoiseksi koetuista aiheista. Haastatteluissa havaitut päätekijät olivat hyvin yhdenmu- kaisia jokaisen haastattelun yrityksen kohdalla. Samalla haastatteluissa nousi esille yrittäjien

kokema tarve tietyille varautumisen osa-alueille. Arkaluontoisesta teemasta huolimatta haastatteluissa päästiin syvällisesti keskustelemaan aiheista. Haastattelun sujumista helpottavina tekijöinä oli se, että haastateltavat olivat jokseenkin entuudestaan tuttuja, sekä haastateltavilla oli tiedossa haastattelijan oma yrittäjäystausta.

Koska tämä yritysturvallisuus varsinkin mikroyritysten näkökulmasta on hyvin hajanainen kenttä, jatkotutkimusaiheita varmasti löytyy. Esiin tulleita tutkimusideoita:

- Avaintekijät turvallisuusjohtamisen puuttumiseen tai puutteisiin pienten ja keskisuurten yritysten segmentissä
- Yrittäjän kokemat hyödyt suunnitelmallisesta turvallisuusjohtamisesta, riskienhallinnasta ja varautumisesta.

6.1 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuden arviointi laadullisessa tutkimuksessa on haastavampaa kuin määrällisen tutkimuksen arvioinnissa. Eskolan & Suorannan (2000, 210) mukaan laadullisen tutkimuksen lähtökohta on tutkijan avoin subjektiviteetti sekä sen myöntäminen, että tutkija itse on tutkimuksensa keskeinen tutkimusväline. Laadullisessa tutkimuksessa pääasiainen luotettavuuden kriteeri onkin täten tutkija itse. Tähän perustuen luotettavuuden arviointi koskee kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimusprosessia kokonaisuudessaan. (Eskola & Suoranta, 210.)

Kvalitatiiviset tutkimukset ovat henkilökohtaisempia sekä paljon enemmän tutkijan omaa pohdintaa sisältäviä tutkimuksia, kuin määrälliset eli kvantitatiiviset tutkimukset (Eskola & Suoranta, 210). Eskola ja Suoranta täsmentävät tämän olevan juuri suurin keskinäinen ero tutkimusmenetelmien välillä, kun kvantitatiivisessa tutkimuksessa luotettavuudesta puhuttaessa tarkoitetaan mittauksen luotettavuutta nimenomaisesti. Laadullisen tutkimuksen arvioinnista käydyt keskustelut eriävät näkemyksiltään siitä, että sopiiko reliabiliteetti ja validiteetti perinteisesti ymmärrettyinä kvalitatiivisen tutkimuksen arviointiin ja luotettavuuden perusteiksi. (Eskola & Suoranta, 211). Reliabiliteetilla kuvataan tutkimustuloksen toistettavuutta perinteisesti. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa reliabiliteetilla pyritään kuvaamaan mahdollisimman tarkasti tutkimuksen toteutusta kaikkine vaiheineen. (Hirsjärvi ym. 2013, 231-232.) Perinteisistä luotettavuuden arviointimenetelmistä taas validiteetilla kuvataan laadullisissa tutkimuksissa tutkimuksen kuvauksen, selitysten sekä tulkintojen yhteensopivuutta, tästä yhteensopivuudesta voi johtopäätöksenä tehdä arvion luotettavuudesta. (Hirsjärvi ym. 2013, 232.) Hirsjärvi ym. (2013, 232) kertoo että perinteisiä arviointimenetelmiä pyritään välttämään laadullisissa tutkimuksissa. Erikssonin ja Kovalaisen (2008, 292) kirjassa *Qualitative Methods in Business Research* arviointi kriteerien käytön olevan jakaantunut sen suhteen, että

onko perinteisenä pidetyt kriteerit reliabiliteetti sekä validiteetti laadulliseen tutkimukseen soveltuvia menetelmiä.

Tämän opinnäytetyön tutkimuksessa on pyritty kuvaamaan tutkimuksen menetelmät ja tutkimustilanteet mahdollisimman avoimesti sekä tutkimuksen taustat ja tarkoitus. Varsinaisen teemahaastattelun haastateltavista jokainen yrittäjä oli eri toimialalta valittu. Samoin taustatutkimuksen kymmenen (10) eri yritystä. Lopullisen haastattelun tuloksia arvioidessa on verrattu tuloksista nousseita avaintekijöitä tällä hetkellä yritystä perustavalle suunnattuihin palveluihin, sekä aineistoon. Tutkimuksen tavoitteena oli löytää avaintekijät turvallisuudenhallinnan puutteisiin. Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohta on pyrkiä ymmärtämään ja kuvaamaan todellista elämää (Hirsjärvi ym. 2013). Tutkimuksen lopputulokseen ei olisi päästy määrällisellä tutkimusotteella. Lopputuloksena olisi voitu päästä lukumäärään yrityksistä, joilta puuttuu turvallisuusjohtaminen, mutta ei itse syihin, miksi se puuttuu.

6.2 Oman työn arviointi

Oman työn arviointia on tehty opiskelun ja opinnäytetyön edetessä. Opinnäytetyön ollessa aihepiiristä ja kohdeyritysten myötä samassa linjassa opiskelun aikana toteutettujen harjoitteluprojektien kanssa, on lopputuloksena syntynyt vahva kuva, sekä mielipide mikroyrityksen turvallisuusjohtamisesta ja sen tarpeista.

Toimeksiantaja yritys X:n yrittäjä sai tutkimuksen ohessa paljon hyödyllistä tietoa yritys X:n, sekä muiden yritystensä turvallisuusjohtamisen kehittämiseen. Toimeksiantajayritykselle on tutkimuksen myötä luotu turvallisuusjohtamismalli yrityksen sisäisille intranet sivuille.

Kiitämme tutkimukseen osallistuneita yrityksiä, yrittäjiä sekä kaikkia muita tutkimukseen osallistuneita näkemyksistään ja kokemuksistaan. Tutkimusprosessi oli kokonaisuutena arvokas mielekäs, sekä äärimmäisen mielenkiintoinen kireästä aikataulusta ja suuresta työmäärästä huolimatta.

Lähteet

- Aaltola, J. & Valli, R. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. 3. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Elinkeinoelämän keskusliitto. 2016. Elinkeinoelämän yritysturvallisuusmalli. Helsinki.
- Eriksson, P. & Kovalainen, A. 2008. Qualitative methods in business research. Lontoo: Sage Publications Ltd.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 4. painos. Tampere: Vastapaino.
- Euroopan unioni. 2015. Pk-yrityksen määritelmä. Luxemburg.
- Glesne, C. 1999. Becoming qualitative researchers. An introduction. 2. painos. New York: Allyn and Bacon.
- Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. 2018. Kehityskoordinaattorin haastattelu. Helsinki.
- Heljaste, J-M., Korkiamäki, J., Laukkala, H., Mustonen, J., Peltonen, J. & Vesterinen, P. 2008. Yrityksen turvallisuusopas. 1. painos. Helsinki: Helsingin seudun kauppakamari.
- Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 18. painos. Helsinki: Tammi.
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä, Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Leppänen, J. 2006. Yritysturvallisuus käytännössä, Turvallisuusjohtamisen portfolio. Helsinki: Talentum.
- Puolustusministeriö. 2011. Kansallinen turvallisuusauditointikriteeristö. 2. versio. Helsinki.
- Sisäministeriö. 2012. Kansallinen strategia yritystoiminnan turvallisuuden parantamiseksi. Helsinki.
- Suomen Uusyrityskeskukset ry. 2017. Perustamisopas alkavalle yrittäjälle. Helsinki.
- Valtionvarainministeriö. 2016. Toiminnan jatkuvuuden hallinta. Valtionhallinnon tieto- ja kyberturvallisuuden johtoryhmä - VAHTI. Helsinki.

Sähköiset

Eskola, S. 2008. Turvallisuus käsitteenä. Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos.
http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/74107/StratL3_10.pdf. Luettu 19.2.2018.

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. 2018. StartUp School. <http://www.haaga-helia.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/strategiset-painopistealueet-0/startup-school-0>. Luettu 17.2. 2018.

Hyry, J. 2017. Yrittäjägallup lokakuu 2017. Kantar TNS Oy. https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/yrittajagallup_jaksaminen.pdf. Luettu 17.2.2018.

Johnson-Laird, P. 1980. Mental Models in Cognitive Science. University of Sussex.
http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1207/s15516709cog0401_4/pdf. Luettu 5.3.2018.

Reiman, T. & Pietikäinen, E. & Oedewald, P. 2008. Turvallisuuskulttuuri. Teoria ja arviointi. Espoo. VTT publications. <http://www.vtt.fi/inf/pdf/publications/2008/P700.pdf>. Luettu 19.2.2018.

Shane, S. & Venkataraman, S. 2000. The promise of entrepreneurship as a field of research. Academy of Management Review. 217-226. <https://entrepreneurscommunicate.pbworks.com/f/Shane%2520%252B%2520Venkat%2520-%2520Ent%2520as%2520field.pdf>. Luettu 10.2.2018.

Suomen Riskienhallintayhdistys ry. 2012. PK-RH riskienhallinta. <https://www.pk-rh.fi/>. Luettu 29.1.2018.

Suomen Yrittäjät. 2017. Yrittäjyys suomessa. <https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/yrittajyys-suomessa-316363>. Luettu 27.1.2018.

Suomen yrittäjät. 2018. Yrittäjyystilastot 2016. <https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/yrittajyystilastot.pdf>. Luettu 11.2.2018.

Suomen Yrittäjät. 2018. Yrittäjän-ABC. <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc> Luettu 8.2.2018.

Tilastokeskus. 2017. Suomen virallinen tilasto (SVT). Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto. Helsinki: Tilastokeskus. <http://www.stat.fi/til/yrti/index.html>. Luettu 27.1.2018.

Tilastokeskus. 2018. Käsitteet. Helsinki: Tilastokeskus. <https://tilastokeskus.fi/meta/kas/yritlkm.html>. Luettu 11.2.2018.

Vaittinen, V-M. 2016. Riskienhallinta mikroyrityksen liiketoiminnan tukena - Case yritys-x. Laurea ammattikorkeakoulu. Turvallisuusalan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Virta, S. 2011. Turvallisuuden tutkimus. Tieteenalat ja monitieteisyyden lähtökohtia.

<https://journal.fi/ta/article/view/7470/5812>. Luettu 19.2.2018.

Väestörekisterikeskus. 2018. Yrityksen suunnittelu. <https://www.suomi.fi/yritykselle> Luettu 8.2.2018.

YTK. 2018. Kuka on yrittäjä. <https://yt.fi/ohjeet-ja-tuki/tietopankki/yritysjyys-ja-tyoskentely-laskutusyrityksen-kautta/kuka-on-yrityja->. Luettu 10.2.2018.

Kuviot

Kuvio 1: Yritysturvallisuusmalli (Elinkeinoelämän keskusliitto 2016, 3).	10
Kuvio 2: Opinnäytetyön eteneminen	17
Kuvio 3: Tutkimuksen teematulokset ja alaluokat.....	18
Kuvio 4: Turvallisuushallintamalli	25

Liitteet

Liite 1: Esikartoituskysymykset.....	33
Liite 2: Opinnäytetyön tutkimuskysymykset	34

Liite 1: Esikartoituskysymykset

1. Onko yrityksellä olemassa oleva turvallisuussuunnitelma tai turvallisuuspolitiikka?
2. Onko yrityksellä jotain muuta turvallisuuskirjallisuutta?
3. Pitäisikö yrityksellä olla turvallisuussuunnitelma?

Liite 2: Opinnäytetyön tutkimuskysymykset

Turvallisuusjohtamisen puuttumisen avaintekijät mikroyrityksessä

Mikä on yrityksen koko:

henkilöstö

liikevaihto

Onko yrityksessä turvallisuusjohtamista tai jonkinlaista suunnitelmallista turvallisuustoimintaa?

Jos on, niin millä tasolla ns Katakri kysymykset!

- Onko yrityksessä määritelty ja hyväksytty turvallisuuspolitiikka? Onko politiikka tarkistettu määräajoin? (IV: kirjattuna projekti dokumenttina tai osana yleisiä tavoitteita)
- Mitä turvallisuuden osatekijöitä turvallisuuspolitiikka kattaa?
(IV: Dokumentaatio sisältää ainakin tila-, tieto- ja henkilöstöturvallisuuden osa-alueet. III: +turvallisuuspolitiikassa todetun turvallisuusjohtamisen selkeän organisoinnin.)
- Vastaako turvallisuusdokumentaatio toiminnan ja tuotteiden laajuutta ja toimintatapaa sekä niihin liittyviä riskejä? (IV: kirjattuna projekti dokumenttina tai osana yleisiä tavoitteita)
- Toimivatko organisaation kaikki tasot turvallisuuspolitiikan mukaisesti?
(IV: ei vaatimusta)
- Onko toiminnan lakisääteiset vaatimukset huomioitu?
-Miten seurataan?
- Onko turvallisuuspolitiikan sisältö tiedotettu kaikille työntekijöille, jotta heillä on selvä kuva omista turvallisuuteen liittyvistä vastuista ja velvollisuuksista?
(IV: politiikka tai vastaava ohjeistus on koulutettu koko henkilökunnalle)
- Sisältääkö turvallisuuspolitiikka vaatimuksen kaikkien työntekijöiden sitoutumisesta jatkuvaan turvallisuuden parantamiseen? (IV: ei vaatimuksia)

- Onko turvallisuuspolitiikassa määritelty organisaation keskeiset turvallisuustavoitteet?
(IV: Kuvattu politiikassa tai vastaavassa ohjeistossa)

Mitä on turvallisuus, miten sinä koet sen?

Miksi turvallisuutta ei ole suunniteltu ja mistä ajattelet sen johtuvan?

Mitä koet esteinä yritysturvallisuuden suunnitelmallisuudelle?

Miten koet jatkuvuudenhallinnan, sekä miten jatkuvuudenhallinta on yrityksessä hoidettu?

Koetko turvallisuussuunnittelun /varautumisen ja jatkuvuussuunnittelun/varautumisen tarpeellisenä? Hyödyllisenä?